

Spelling: ziekenzorg en gezondheidsbeleid

1 januari 1981

Auteur: Jef Pepermans

Volume: 11

Nummer: extra nummer

Pagina's: 30-39

Documenten

- [vonk_jrg11_072.pdf](#)

spelling ziekenzorg en gezondheidsbeleid opdat ze de dagen van wijsheid zouden mogen doorbrengen in treurige geestdodendheid om een karig schijntje brood te verwerven in onwetendheid een klein deel te zien te denken dat dat alles is en het bewijs te noemen blind voor al de eenvoudige regels van het leven william blake jerusalem inleiding uit het leven g e g r e p e n l a a t s t kreeg een van m i j n k i n d e r e n 4de j a a r a s o e e n d i c t e e o v e r i n t e r p u n c t i e z e m a a k t e e e n h e e l g o e d e b e u r t n a g e n o e g g e e n i n t e r p u n c t i e f o u t e n m a a r k r e e g t o c h e e n e r g l a a g c i j f e r d e l e e r k r a c h t r e k e n d e n b i j d e c o r r e c t i e a l l e s p e l l i n g f o u t e n a a n e n d a t w e r d p a s a c h t e r a f m e e g e d e e l d e z e e n g e l i j k a a r d i g e p r a k t i j k e n v a n l e e r k r a c h t e n n e d e r l a n d s e n v a a k o o k a n d e r e e e n l e r a a r g e s c h i e d e n i s r e k e n d e 2 5 p u n t a a n p e r s p e l l i n g f o u t i n z i j n t o e t s z i j n m i s s c h i e n w e l g o e d b e d o e l d m a a r s o r t e r e n w e i n i g o f g e e n e f f e c t i k b e n z e l f s d e m e n i n g t o e g e d a a n d a t z e b i j d e l e e r l i n g e e n e r g n e g a t i e v e h o u d i n g t g o s p e l l i n g v e r o o r z a k e n s p e l l i n g w o r d t i s v o o r v e e l l e e r l i n g e n u i t e i n d e l i j k i e t s w a a r m e e m e n j e o p s c h o o l v o o r t d u r e n d t r a c h t t e s t r i k k e n e n d a a r s l a a g t m e n t e l k e n s o p n i e u w i n n i e t z o m o e i l i j k t r o u w e n s d a t s t r i k k e n v a n d e l e e r l i n g d e s p e l l i n g v a n h e t n e d e r l a n d s i s b e h o o r l i j k c o m p l e x e n u i t d e g r o e n e w o o r d e n l i j s t z i j n t i e n t a l l e n z o n i e t h o n d e r d e n v a l s t r i k k e n t e b l o e m l e z e n d a t z o u d e l e e r l i n g w e l e e n s t o t e e n v e r r e g a a n d d e f a i t i s m e k u n n e n b r e n g e n a l s h i j e r t o c h n i e t i n s l a a g t b e h o o r l i j k t e s p e l l e n w a a r o m z o u h i j e r z i c h d a n n o g v o o r i n s p a n n e n i k s l u i t m e d a n o o k a a n b i j d e v a s t s t e l l i n g v a n w i l l i e v a n p e e r z o a l s h e t e r t h a n s u i t z i e t l i j k t h e t e r s t e r k v o n k 13de j g e x t r a n u m m e r s p e l l i n g 30 o p d a t d e o v e r g r o t e m e e r d e r h e i d d e r l e e r k r a c h t e n w e r k e l i j k b e g a a n i s m e t d e s p e l l i n g v a n h u n l e e r l i n g e n m a a r d a t z i j p a r a d o x a a l g e n o e g p r e c i e s d a t g e n e d o e n w a t h e t b e r e i k e n v a n d a t d o e l i n d e w e g s t a a t e r g a a p t e e n k l o o f t u s s e n w a t d e l e e r k r a c h t w i l e n w a t h i j i n f e i t e d o e t v a n p e e r 1982 5 i n d i t a r t i k e l t r a c h t i k d i e p a r a d o x a

le houding van de leerkracht t.g.o.spelling wat door telichten ik ga ervan uit dat heel wat leerkrachten lijden aan orthograpasmus of t.e.spellingkramp d.w.z. een paradoxale kramachtige vaak onbegrijpelijke houding t.g.o.spelling die zelf mede aan de basis ligt van het falen d.e.spellingonderwijs d.e.spellingramplikt r.a.ch.t.e.e.n.h.e.e.l.v.o.o.r.l.o.p.i.g.e.d.i.a.g.n.o.s.e.t.e.s.t.e.l.l.e.n.v.a.n.d.e.z.e.c.h.r.o.n.i.s.c.h.e.a.a.n.d.o.e.n.i.n.g.e.n.s.c.h.e.t.s.d.a.a.r.t.e.g.e.n.o.v.e.r.h.e.t.b.e.e.l.d.v.a.n.e.e.n.g.e.z.o.n.d.e.p.o.s.i.t.i.e.v.e.s.p.e.l.l.i.n.g.b.e.n.a.d.e.r.i.n.g.w.a.t.z.o.n.p.o.s.i.t.i.e.v.e.i.n.s.t.e.l.l.i.n.g.o.p.l.e.v.e.r.t.b.i.j.d.e.i.n.t.e.r.p.r.e.t.a.t.i.e.v.a.n.s.p.e.l.l.i.n.g.f.o.u.t.e.n.i.l.l.u.s.t.r.e.e.r.i.k.m.e.t.e.n.k.e.l.e.v.o.o.r.b.e.e.l.d.e.n.u.i.t.d.e.l.a.g.e.r.e.s.c.h.o.o.l.t.e.n.s.l.o.t.t.e.s.t.e.l.i.k.e.e.n.h.e.e.l.c.o.n.c.r.e.t.e.n.i.e.u.w.e.a.a.n.p.a.k.v.a.n.d.e.w.e.r.k.w.o.o.r.d.s.d.i.d.a.c.t.i.e.k.v.o.o.r.e.e.n.a.a.n.p.a.k.d.i.e.v.a.n.u.i.t.z.o.n.p.o.s.i.t.i.e.v.e.i.n.s.t.e.l.l.i.n.g.g.e.g.r.o.e.i.d.i.s.e.n.b.i.n.n.e.n.a.f.z.i.e.n.b.a.r.e.t.i.j.d.g.e.b.r.u.i.k.s.k.l.a.a.r.z.a.l.z.i.j.n.o.r.t.h.o.g.r.a.p.h.o.s.p.a.s.m.u.s.o.f.t.e.s.p.e.l.l.i.n.g.k.r.a.m.p.e.e.n.c.h.r.o.n.i.s.c.h.e.a.a.n.d.o.e.n.i.n.g.d.e.h.o.u.d.i.n.g.v.a.n.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.e.n.t.g.o.s.p.e.l.l.i.n.g.s.p.e.l.l.i.n.g.l.e.r.e.n.e.n.s.p.e.l.l.i.n.g.f.o.u.t.e.n.i.s.b.i.j.m.i.j.n.w.e.t.e.n.n.o.g.n.o.o.i.t.g.r.o.n.d.i.g.o.n.d.e.r.z.o.c.h.t.h.e.t.g.a.a.t.h.i.e.r.n.o.c.h.t.a.n.s.o.m.e.e.n.u.i.t.e.r.s.t.b.e.l.a.n.g.r.i.j.k.g.e.g.e.v.e.n.v.o.o.r.h.e.t.o.p.z.e.t.t.e.n.v.a.n.l.e.e.r.p.r.o.c.e.s.s.e.n.o.p.v.a.t.t.i.n.g.e.n.w.a.a.r.d.e.o.o.r.d.e.l.e.n.o.v.e.r.s.p.e.l.l.i.n.g.m.a.k.e.n.d.e.e.l.u.i.t.v.a.n.i.e.m.a.n.d.s.t.a.a.i.v.i.s.i.e.e.n.d.i.e.t.a.a.i.v.i.s.i.e.b.e.i.n.v.l.o.e.d.t.i.n.r.u.i.m.e.m.a.t.e.h.e.t.t.a.a.l.g.e.b.r.u.i.k.e.n.d.e.t.a.a.l.l.e.e.r.p.r.o.c.e.s.s.e.n.d.i.e.d.e.z.e.p.e.r.s.o.o.n.o.p.g.a.n.g.b.r.e.n.g.t.i.k.n.o.e.m.d.e.z.e.h.o.u.d.i.n.g.s.p.e.l.l.i.n.g.k.r.a.m.p.o.m.d.a.t.z.e.o.n.d.u.i.d.e.l.i.j.k.i.n.c.o.n.s.e.q.u.e.n.t.v.r.e.e.m.d.s.o.o.r.t.i.g.p.a.r.a.d.o.x.a.a.l.k.o.r.t.o.m.k.r.a.m.p.a.c.h.t.i.g.i.s.w.a.t.h.o.u.d.t.d.e.z.e.a.a.n.d.o.e.n.i.n.e.n.w.a.a.r.d.o.o.r.w.o.r.d.t.z.e.v.e.r.o.o.r.z.a.a.k.t.e.n.i.n.s.t.a.n.d.g.e.h.o.u.d.e.n.i.k.w.i.l.h.i.e.r.e.v.e.n.n.a.a.r.o.p.k.l.a.r.i.n.g.d.e.l.v.e.n.z.i.j.h.e.t.e.e.r.d.e.r.s.p.e.c.u.l.a.t.i.e.f.a.h.e.e.l.w.a.t.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.e.n.h.e.b.b.e.n.t.i.j.d.e.n.s.h.u.n.o.p.l.e.i.d.i.n.g.t.e.m.a.k.e.n.g.e.h.a.d.m.e.t.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.e.n.o.p.l.e.i.d.e.r.s.d.i.e.s.p.e.l.l.i.n.g.k.r.a.m.p.l.i.j.d.e.r.s.w.a.r.e.n.v.a.a.k.w.a.r.e.n.1.o.f.2.s.p.e.l.l.i.n.g.f.o.u.t.e.n.v.o.l.d.o.e.n.d.e.o.m.e.e.n.k.a.n.d.i.d.a.a.t.t.e.r.p.l.e.k.k.e.t.e.l.a.t.e.n.s.t.o.p.p.e.n.d.e.l.e.t.h.a.l.e.d.o.s.i.s.m.a.a.r.o.o.k.d.e.m.i.n.d.e.r.e.x.t.r.a.v.a.g.a.n.t.e.p.r.a.k.t.i.j.k.v.a.n.e.x.t.r.a.m.o.e.i.l.i.j.k.e.d.i.c.t.e.e.s.d.e.a.r.c.h.i.v.a.r.i.s.s.e.n.e.n.d.e.n.o.t.a.r.i.s.s.e.n.d.i.e.a.l.l.e.n.n.o.g.s.t.a.a.r.t.s.e.n.s.c.h.r.i.j.v.e.n.i.n.h.u.n.n.o.t.u.l.e.n.r.e.d.e.n.i.n.e.e.n.l.a.n.d.a.u.e.r.v.a.n.s.g.r.a.v.e.n.h.a.g.e.n.a.a.r.o.i.r.s.c.h.o.t.b.e.z.o.r.g.d.e.d.t.o.e.k.o.m.s.t.i.g.e.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.e.e.n.k.r.a.m.p.t.o.e.s.t.a.n.d.m.e.t.b.l.i.j.v.e.n.d.e.g.e.v.o.l.g.e.n.d.e.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.h.e.r.h.a.a.l.t.s.l.e.c.h.t.s.w.a.t.h.e.m.i.s.v.o.o.r.g.e.d.a.a.n.v.a.n.p.e.e.r.1982.5.2.31.w.i.e.e.r.d.a.n.i.n.s.l.a.a.g.d.e.d.e.z.e.a.f.v.a.l.l.i.n.g.s.k.o.e.r.s.t.e.o.v.e.r.l.e.v.e.n.h.a.d.p.r.e.c.i.e.s.z.i.j.n.o.f.h.a.a.r.d.i.p.l.o.m.a.t.e.d.a.n.k.e.n.a.a.n.s.p.e.l.l.i.n.g.v.a.a.r.d.i.g.h.e.i.d.d.w.z.d.e.v.a.a.r.d.i.g.h.e.i.d.o.m.m.o.e.i.l.i.j.k.e.d.i.c.t.e.e.s.t.e.m.a.k.e.n.i.n.e.e.n.b.e.d.r.e.i.g.e.n.d.e.s.f.e.e.r.w.a.a.r.t.o.e.u.i.t.e.r.a.a.r.d.e.e.n.d.o.s.i.s.g.e.l.u.c.b.e.h.o.o.r.t.v.o.o.r.d.e.z.e.m.e.n.s.e.n.b.e.t.e.k.e.n.t.e.e.n.m.e.e.r.t.o.l.e.r.a.n.t.e.h.o.u.d.i.n.g.t.e.g.e.n.o.v.e.r.s.p.e.l.l.i.n.g.e.n.s.p.e.l.l.i.n.g.f.o.u.t.e.n.a.l.s.h.e.t.w.a.r.e.e.e.n.m.i.s.k.e.n.n.i.n.g.v.a.n.h.u.n.d.i.p.l.o.m.a.e.n.d.e.h.a.a.s.t.b.o.v.e.n.m.e.n.s.e.l.i.j.k.e.i.n.s.p.a.n.n.i.n.g.e.n.d.i.e.z.i.j.d.a.a.r.v.o.o.r.l.e.v.e.r.d.e.n.o.p.h.e.t.g.e.b.i.e.d.v.a.n.d.e.s.p.e.l.l.i.n.g.d.e.p.r.a.k.t.i.j.k.v.a.n.t.e.m.o.e.i.l.i.j.k.e.d.i.c.t.e.e.s.h.e.e.f.t.m.i.o.o.k.t.e.m.a.k.e.n.m.e.t.e.e.n.i.n.g.e.w.i.k.k.e.l.d.p.s.y.c.h.o.l.o.g.i.s.c.h.p.r.o.c.e.s.v.a.n.z.e.l.f.b.e.v.e.s.t.i.g.i.n.g.d.e.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.e.i.s.t.v.a.n.d.e.l.e.e.r.l.i.n.g.e.e.n.n.i.v.e.a.u.v.a.n.s.p.e.l.l.i.n.g.v.a.a.r.d.i.g.h.e.i.d.d.a.t.v.o.o.r.d.e.l.e.e.r.l.i.n.g.z.o.g.o.e.d.a.l.s.n.i.e.t.h.a.a.l.b.a.a.r.i.s.m.i.n.s.t.e.n.s.g.e.l.i.j.k.a.a.n.h.e.t.n.i.v.e.a.u.v.a.n.d.e.l.e.e.r.k.r.a.c.h.t.d.e.l.e.e.r.l.i.n.g.p.r.e.s.t.e.e.r.t.

dan ook voortdurend beneden die maat en dat toont telkens opnieuw aan hoe knap de leerkracht wel is op het vlak van spelling 3 in de opvatting van spellingkramplijders zijn spellingfouten absoluut niet geoorloofd de leerling die zo'n fout maakt begaat een zware overtreding de leerkracht die zo'n fout toont of laat staan of toelaat is een gevaarlijk sujet zij is misschien immuun voor orthografosasmus eigenaardig genoeg is de leerkracht die leerlingen tot het schrijven van fouten brengt door het geven van extra moeilijke dictées in geen enkel opzicht klaar dat is toch vrij merkwaardig er schuilt iets puriteins calvinistisch in deze afkeer van fouten en tegelijk iets jansenistisch of manicheïstisch in de manier waarop we leerlingen er toch voortdurend weer in laten lopen velen zijn geroepen maar weinigen uitverkoren in feite verwacht de leerkracht van de leerling dat hij de spelling beheerst van peer 1982 heeft duidelijk gemaakt hoe deze onrealistische opvatting berust op een circulaire redenering een leerkracht die deze verwachting koestert is in feite geen leerkracht zij miskent precies het permanente proces van veranderen dat leren is zij kan dan ook geen echt pedagogisch didactisch standpunt innemen zij laten keld de leerling fouten maken en stelt ze vast maar precies op het ogenblik dat zij als leerkracht aan de lerende stapgewijs en rekeningen houdend met de lerende alle leidingen kennis inhouden en vaardigheden moet gaan aanleren zodat de lerende bijleert precies dan laat zij versterken gaan zo'n leerkracht beperkt zich in feite tot de rol van corrector dit negeren van het leeraspect van spelling is grondig fout het is als of je je zoon of dochter wilt laten autorijden maar bij elke poging is dat alles gesmeerd loopt of welletje zoon dochter het nooit of wel van iemand anders deze miskennis van het leren houdt tevens een fundamentele miskennis in van de lerende als persoon die voortdurend veranderen ontwikkelt mivoele n zelfs jonge leerlingen dit sterk aan fen zo komen we terecht bij wat ik reeds in vorige artikels aanhaalde zie bibliografie een theorie over spellen en leren spellen is nog lang niet voorhanden van rijns oever 1980 147 wel een opmerkelijke vaststelling als je weet dat er toch al meer dan 150 jaar spellingonderwijs bestaat waarvan bijna de helft onder het stelsel van de verplichte leerkracht wil dus wel ingrijpen zij is inderdaad begaan met de spelling van de leerlingen maar zij beschikt niet over de adequate middelen om dat op een efficiënte manier te doen van zelfsprekend houden leerkrachten en andere mensen er wel bepaalde opvattingen op na over spelling leren dictée est kofschip ed maar die berusten op traditie en behoren eerder tot de volkslinguïstiek het zou de moeite waard zijn schoolboeken spellingboekjes enz eens te onderzoeken om na te gaan welke theorie over spelling leren de samenstellers ervan in hun achterhoofd hadden 5 maar ook onderzoek over de hellelijns spelling

aanpak analyse van foutengebruikte leermiddelen omstandigheden resultaten is dringend nodig precies om aan ernstige theorievorming te doen we kunnen uit het voorgaande besluiten dat orthographospasmus een heel complexe aandoening is zodat de therapie ervan eveneens erg ingewikkeld zal zijn tenzij iemand zo geniaal zou zijn om het simillimum te vinden volgens de leer van hahnemann in de praktijk gaat zij dan vaak nog gepaard met een andere aandoening nl misoneismus dwz tegen zijn tegen nieuwe denkbeelden pinckhof 1963 als er al een afdoende geneeswijze voor spellingkrampp zou zijn maakt precies deze bijkomende aandoening het genezingproces erg problematisch een wonderbaarlijke genezing uit de beschrijving van de ziekte verschenen van orthographospasmus laat zich gemakkelijk het gedrag afleiden dat kenmerkend is voor een gezonde cq genezen patient ik som hier enkele punten op zonder er dieper op in te gaan 6 a de leerkracht weet dat leren tijd vergt b zij weet dat zij niet weet hoe leerlingen u leren spellen 33 c zij weet dat de nederlandse spelling zo ingewikkeld is dat men zonder behulp van een woordenboek niet goed kan spellen d zij weet dat spellingvaardigheid een onderdeel is van schrijfvaardigheid e zij aanvaardt spellingfoute n al s een onvermijdelijke stap in het leerproces en behandelt ze ook als dusdanig f zij herinnert zich leven die haar eigen moeilijkheden bij het spellen g leren bv door de muren van haar werkka mer te versieren met opstelletjes en dictees uit haar lagere en middelbare school i j d g zij weet dat zij zelf nog fouten maakt en dat ook zij nog kan bijleren z zij houdt dat niet verborgen voor haar leerlingen h het spellinggedrag van de leerkracht is reversibel e leerlingen mogen haar ook geregeld op de proef stellen met allerlei spellingspitsvondigheden en i enz slechts vanuit zo n positieve instelling t go spelling en spellen g leren i s m i een zinnige efficiënte en normaal functioneel spellingonderwijs mogelijk hoe dat er kan uitzien heeft nielen 1979 reeds uitgescreven de leerling spelt goed in zijn eigen schrijfproducten waarbij hij over voldoende tijd beschikt en de nodige hulpmiddelen efficiënt gebruikt eerst goed kijken dan pas aanstrepen spellingfouten moeten niet worden verdoreld of weggemoffeld dat is evident maar hoe moet je dan anders positie ver gaan a a n k i j k e n t e g e n s p e l l i n g f o u t e n i k i l l u s t r e e r d a t e v e n m e t e n k e l e v o o r b e e l d e n u i t d e l a g e r e s c h o o l h e t g a a t o m f o u t e n t e g e n v a s t e w o o r d b e e l d e n v a n l e e r l i n g e n u i t h e t 2 d e l e e r j a a r d e f o u t i e v e s p e l l i n g e n w o r d e n i n h o o f d l e t t e r s w e e r g e g e v e n a e e n l e e r l i n g s c h r i j f t g s m o t i p v g e s l o t e n i n d e z i n s w e n d i n g m e t g e s l o t e n m o n d e e n e e r s t e r e a c t i e i s w a a r s c h i j n l i j k d a t t r e k t e r h e l e m a a l n i e t o p w a a r h a a l t i e z o i e t s e n t o c h w i l l e n w e d i t e e n s w a t v a n n a d e r b i j b e k i j k e n g s t a a t v o o r d e k l a n k g d i e r e e d s e e n d o f f e e i n h o u d t g b e t e k e n t i n f e i t e g e s i s j u i s t m i s d u i d e l i j k f o u t m a a r d e l e e r l i n g s c h r i j f t g e e n k o f f m a a r w e l e e n m d w z e e n v e r w a n t e m e d e k l i n k e r b e i d e z i j n l i q u i d a e h o e d e f o u t p r e c i e s o n

t s t a a n i s kunnen we niet meer achterhalen hoort de leerling minder goed heeft de onderwijzer minder duidelijk gesproken of verwisselt de leerling de grafemen m en l 34 wordt gebruikt voor aanduiding van een heldere klinker in open lettergreep wat hier het geval is en is dus juist thier geldt dezelfde opmerking als bij de gedoffe e z i t i n de t d u s t a a t e r t e d e e i n d n wordt in het nederlands niet uitgesproken dat is misschien ook niet gebeurd bij het dicteren of wel is ze geheel of gedeeltelijk opgeslorpt in de lm van mond wat is dan de conclusie deze jonge leerling heeft bij het spellen van dit woord heel wat operaties prima uitgevoerd zijn a u d i t i e v e a n a l y s e i s op de m 1 n a j u i s t d e f o n e m e n s t a a n i n d e j u i s t e v o l g o r d e d e f o n e m e n z i j n a f z o n d e r l i j k c o r r e c t waargenomen en door de adequate grafemen weergegeven behouding 1 m bij die foneemrepresentatie gelden echter allerlei regels bv de doffelel s c h r i j f j e vaak met een e deze regel kent deze leerling duidelijk niet ook de afspraak dat we hier een eind n s c h r i j v e n d i e n i e t w o r d t u i t g e s p r o k e n kent de leerling nog niet wie zou nu nog durven beweren dat de spelling gsmot van deze leerling waardeloos is n a t u u r l i j k w i j k t z e b e h o o r l i j k a f v a n w a t w i j o v e r e e n g e k o m e n z i j n a l s c o r r e c t t e b e s c h o u w e n m a a r d a t e i n d g e d r a g k a n d i t k i n d n o g n i e t v e r t o n e n d e j u i s t f o u t d i c h o t o m i e i s m a w o o k i n d e s p e l l i n g d i d a c t i e k o n b r u i k b a a r d e z e p o s i t i e v e b e n a d e r i n g k a n m i j d u s h e e l w a t l e r e n o v e r h o e l e e r l i n g e n l e r e n s p e l l e n f o u t e n w o r d e n z e l f s i n h o g e m a t e v o o r s p e l b a a r o o k d a a r v a n e e n v o o r b e e l d w a t k a n e r z o a l m i s g a a n m e t t a f e l t l v e r w a r r i n g m e t d o m k e r i n g v a n h e t t e k e n t a z o w e l a a l s a a z i j n t e v e r w a c h t e n f h i e r o o k m o g e l i j k e v e r d u b b e l i n g f f f d a a r n a a s t o o k m o g e l i j k e v e r w a r r i n g m e t v e l z a l m o g e l i j k w e g g e l a t e n w o r d e n i l w e i n i g v e r w a r r i n g m o g e l i j k w e l k e f o u t i e v e s p e l l i n g e n w e r d e n i n d e r d a a d g e s c h r e v e n t a a f e l t a f f e l t a v e l t a f l t a a f l d e l e z e r k a n z e l f d e a n a l y s e m a k e n a a n d e h a n d v a n h e t v o r i g e v o o r b e e l d o p m e r k e l i j k i s d e o n z e k e r h e i d i v m e n k e l e o f d u b b e l e k l i n k e r m e d e k l i n k e r i n o p e n g e s l o t e n l e t t e r g r e p e n n i e t z o e e n v o u d i g i s d a t h e t w o o r d s l u r p l e v e r d e n o g a l w a t m o e i l i j k h e d e n o p b l i j k b a a r i s d e c o m b i n a t i e v a n d u b b e l e m e d e k l i n k e r v o o r 35 a a n e n a c h t e r a a n e r g m o e i l i j k i k g e e f g e w o o n e n k e l e a f w i j k e n d e s p e l l i n g e n s l o e r p d i a l e c t k l a n k s l r e p h i e r z i t m o g e l i j k d e u i n d e u i t s p r a a k v a n d e 1 z o d a t d e l e e r l i n g e n d e s v a r a b h a k t i v o c a a l i n v o e g t t u s s e n r e n p s l u r k s l u p r d e l e t i e a c h t e r a a n a l s v o o r l a a t s t e k l a n k k o m t v e e l v o o r s u r l f h i e r d u i d e l i j k p r o b l e m e n m e t a u d i t i e v e a n a l y s e i n h e t s p e l l i n g o n d e r w i j s m o e t e n d e r g e l i j k e v o r m e n g r o n d i g w o r d e n g e a n a l y s e e r d e v e n t u e e l o o k m e t d e l e e r l i n g z e l f b e s p r o k e n l e e s e e n s w a t j e g e s c h r e v e n h e b t w a a r o m k a n j e d a t n i e t w a t h e b j e p r e c i e s g e s c h r e v e n e n w a a r o m h o e e e n u i t v o e r i g s c h e m a v o o r f o u t e n a n a l y s e i s t e v i n d e n i n n i j m e e g s e w e r k g r o e p 1978 470 474 d e w e r k w o o r d s v o r m e n w a t w e t e n w e e r v a n d e w e r k w o o r d s v o r m e n b l i j v e n e e n s t r u i k e l b l o k e n e e n z e e r b e e n i n h e t s p e l l i n g o n d e r w i j s d a t h e e f t e n e r z i j d s t e m a k e n m e t

het systeem zelf maar daarnaast speelt ook de gevreesde orthographospasmus hier een belangrijke rol zo tracht men jonge kinderen een regelsysteem aan te leren op een ogenblik dat ze er niet rijp voor zijn wat dan veel meer negatieve dan positieve gevolgen heeft daar bij neemt men aan dat de werkwoorden een niet gering aantal fouten opleveren in de spelling van leerlingen van peer 1982 3 mijnslechte karakter brengt mij te oedergelijke uitspraken in twijfel te trekken komen die fouten procentueel gezien inderdaad vaak voor of denken wij dat omdat we vooral die fouten aanstrepen ik telde even de vrije opstellen na van een 6de leerjaar 21 meisjes zoers el op 4 180 woorden waarvan 672 pvs komen slechts 136 fouten waarvan 18 werkwoordsvormen 14 pvs en 4 voltooide deelwoorden het aandeel van de foutieve werkwoordsvormen is m a v 13 25 zo'n beperkte steekproef mag je natuurlijk niet veralgemenen maar ik hou er voor mezelf toch aan over dat dat niet geringe aantal wel eens beduidend geringer zou kunnen zijn dat brengt mij op iets anders hoe staat het met de frequentie van de werkwoordsvormen in het nederlands hoe groot is het percentage werkwoordsvormen in het nederlands daarvoor telde ik een 4 tal teksten van uiteenlopende aard te tekst 1 is een opstel uit een 6de jaars o te tekst 2 is een eerste versie van het artikel van r roger in dit zelfde vonknummer te tekst 3 is het eerste hoofdstuk uit zazapina in de zooliva willems en te tekst 4 het eerste hoofdstuk uit heb jij het buskruit soms uitgevonden dolfverroen 36 van elke tekst vermeld ik het totale aantal wooraen het aantal werkwoordsvormen daarbinnen het aantal nietklankzuivere vormen 7 daarbinnen het aantal vormen met dd of tt en dt dat geeft volgende tabel tussen haakjes staande per centage s de pijlen daaronder verwijzen naar het geheel n ww nnkz dd tt dt tl 546 104 19 05 4 3 85 0 73 1 t 2 2 800 534 19 07 72 13 48 2 57 1 17 t 3 1 660 284 17 11 41 14 44 2 47 2 2 t 4 1 065 263 24 69 43 16 35 4 04 3 1 t o t a a l 6 071 1 185 19 52 160 13 50 2 64 6 21 het aandeel nietklankzuivere vormen is dus niet zo bijzonder groot heel wat voltooide deelwoorden zitten daar bij ook het erg kleine aantal dt vormen is opvallend daarbij gaat het dan bv in te tekst 2 om wordt 6 x v i n d t 4 x g e l d t 3 x en houdt 2 x de werkwoordsvormen het einde van een tragedie Op het pedagogisch centrum van de stad antwerpen hebben enkele mensen zich eveneens beziggehouden met dergelijke tellingen zij telden liefst 15 798 werkwoordsvormen na in opstellen van leerlingen ook zij kwamen tot de bevinding dat het aandeel van de reele concurrenten d w z vormen die in twee verschillende spellingen voorkomen bv gebeurt en gebeurd erg klein is een beperkte controle aan de hand van de frequentielijst van werkwoorden van uit den bogaert in spellingwijzer praxis 14 bevestigde dit vandaar het idee om de spelling van werkwoorden als volgt aan te pakken vonk krijgt de primeur van dit nieuwe het overgrote deel van de werkwoordsvormen bestaat uit vaste woordbeelden die worden samengebracht in een alfabetisch gerangschikt

woordenlijst hierbij wordt gedacht aan een 1500 werkwoorden wat zeker voor de lagere school meer dan voldoende is bij de reële concurrenten bv gebeurt gebeurd wordt verwezen naar een tweede lijst waar de leerling via een enkele eenvoudige denkstappen mogelijk een beperkt algoritme de passende vorm kiest met deze kleine woordenlijst kan de leerling zelf al zijn werkwoordsvormen juist schrijven in de derde graad van de lagere school kan dan een meer systematische behandeling van het werkwoordssysteem volgen 37 deze uitdagende idee zal binnen afzienbare tijd concreet omgezet worden in een woordenlijst die in het onderwijs gebruikt zal worden het is duidelijk dat deze idee slechts kon ontspruiten aan het brein van mensen die niet meer aan orthographospasmus en misoënie lijden precies omdat zij de spelling en de leerling au serieux nemen kon dit zoveelste ei van columbus op tafel komen en denk erom na de trage die graag applaus maar liefst geen bisnummer jef pepermans swaenebeeklaan 29 2232 s gravenwezel noten 1 dat het spellingonderwijs in de lagere school inderdaad in hoge mate faalt heb ik eerder in dit tijdschrift aangetoond zie pepermans 1981 en peeters pepermans 1982 2 de praktijk van extra moeilijke dictees in een verkrampte sfeer wordt jammer genoeg ook gehanteerd door sommige inspecteurs lo waardoor vooral de onderwijzer zich geïsoleerd voelt ik heb zo'n dictee voor een 4de leerjaar uitgeprobeerd in verschillende klassen h s o en p h o het bleek ook voor deze gevorderden nog ruim voldoende moeilijkheden te bevatten om ze een vrij hoog aantal fouten te laten scoren 3 het volstaat natuurlijk een rondschrijven van de school of een examenopgave grondig na te lezen om te zien dat zulks helemaal niet zo is maar leerlingen horen zo iets niet te doen en als ze het toch doen kan je je als leerkracht nog al tijd uittrekken met foefjes als tikfout zetfout drukfout of dat heb ik met opzet gedaan om eens te zien of jullie wel aandachtig lezen de machthebber laat zich niet zo gauw in zijn bloetje zetten 4 ik wil niet beweren dat foutieve spellingbeelden geen invloed hebben op de leerling alleen stel ik de draagwijdte ervan in vraag als foutieve woordbeelden zo'n invloed zouden uitoefenen waarom geldt dat dan niet voor het veel grotere aantal goede woordbeelden dat de leerling ziet vormen als ik heb gespeeldt hij geeft geen antwoordt encyclopedy enz heeft hij toch nooit gezien 5 een voorbeeld men spelt mijns inziens niet met behulp van interne fonologisering van een woord maar doordat men zich bij een woord 38 is een fonologisch semantische eenheid een bepaalde orthografie herinnert verhoeven 1979 160 en daarmee is voor hem alles gezegd 6 met weten duid ik in wat volgt aan dat de leerkracht niet alleen de kennis bezit maar die ook gebruikt bij het opzetten van spelling leerprocessen 7 niet klankzuivere vormen zijn die vormen waarvan de schrijfwijze afwijkt van de uitspraak bv hij wordt daartegenover staan klankzuivere vormen als ik eet hij loopt wij schrijven er is een gedachteken opgericht bibliografie nielen e normaal functioneel spellingonderwijs in moer 1979 2 3 14 nijmeegse werkgroep taaldidactiek taaldidactiek aan de basis wolters noordhof groningen 1978 peer w van het anker leert nooit zwemmen ook al ligt het steeds in het water in moer 1982 5 2 15 peeters b j pepermans spellingonderwijs

2 in vonk 12 1 1982 4 14 pepermans j spellingonderwijs 1 in vonk 11 5 1981 3 14
pinkhof h vertalend en verklarend woordenboek van uitheemse geneeskundige
termen haarlem f bohn 1963 rijnsouwer r van hoe leer je lezen en spellen in b ter-
voort red wetenschap en taal iii d coutinho muiderberg 1980 137 157 verhoeven g
verbeelding en werkelijkheid spelfouten in de opstellen u i t v e r s c h i l l e n d e
typen van onderwijs in tijdschrift voor taalbeheersing 1 2 1979 146 163